

MUMTAS
DHRAMI
Skulptura e viteve 1956 - 2011

Një hyrje për veprat.

Ishë nëntor i vitit 1956, kur sapo kisha mbaruar studimet në liceun Artistik, dhe me portretin e motrës sime "Vajza me Shali" mora pjesë për herë të parë në Ekspositën Kombëtare të Arteve Figurative në Tiranë. Më pas erdhën vitet e studimeve në Akademinë e Shën-Petërburgut në Rusi dhe vazhdimi i krijuarit të intensivë në vitet nö vazhdim. Oë atëherë ka kaluar shumë kohë, kemi kaluar ngjarje, situata dhe emocione të ndryshme. Veprat që kam bërë ndër vite, fentonin të ishin pjesë e atyre ngjarjeve dhe e kërkesave të kohës. Ky album pasqyron një pjesë të krijuarit të time. Ndër to ka vepra të bëra me porosi, me tematikë të caktuar dhe brenda normave të realizmit socialist. Ka edhe një pjesë të mirë të punëve nö të cilat unë kam shprehur më mirë individualitetin tim krijues. Shumë vepra të shpërndara ndër qytete e vende të ndryshme, si dhe disa monumente të shkatërruara vitet e fundit, nuk bëjnë pjesë në këtë seri. Në këtë album ka edhe disa monumente që unë i kam realizuar në bashkëpunim me kolegë të tjerë. Vitet plot punë më kanë mbajtur gjallë entuziasmin dhe dashurinë e madhe për artin. Në këto punime do të gjeni motive e do shihni përvojat që ka lënë e kaluara me ngjarjet e heronjt e saj. Ndër to do të gjeni dhe përplasjet dramatike dhe emocionet që më jep koha nö të cilën jetoj, shkallën e angazhimit tim si pjesë e mugës nö të cilën ecën arti ynë në kohë e në kushte të ndryshme sociale, politike e estetike. Këtu janë dhe përpjekjet për një krijuar të bashkëkohore. Por suksesi që kam arritur në vepra nuk është arritur shpejt, e aq më tepër në skulpturë, ku puna kalon përmes një procesi rutinë skicash, boçetesh, armaturash e saldimesh. Fillon puna herë me entuziasëm e me emocion por edhe me frikë nga të papriturat dho enigmat që të ngre materiali me të cilin do punosh. Lindin dyshimet, gjendjet e ndryshme emocionale shtresohen njëra mbi tjetrën, bëhet një lëmsh që duhet zgjidhur. I ladhur e lë një motiv dhe filloj diçka tjetër. Ideja fillostarte herë zhvillitet e nuk merr trupëzimin e duhur, e herë zhvillohet më tej. Bashkë me emocionet ndryshojnë format, linjat, siluetat. Një motiv që e kam filluar për ta realizuar në një material më duhet ta materializoj në një tjetër. Kjo është një rrugë e gjatë me ladhje e mundim, sikurse dhe me gëzimin e një krijuimi të ri. Diku një formë e motiv është i qartë e komunikues, diku është më ekspresiv apo enigmatik. Brenda masës të materialit me të cilin punoj shikoj imazhin, herë të qartë o herë në formë të mjegulluar, kërkoj një formë që të mos jetë e huaj për materialin e mos të imitojë gjithnjë format e realitetit. Preferenca për një siluetë të harkuar, për një plastikë të myllur rigorozisht, nuk më pengon që të kaloj nö të kundërtën e tyre duke shkelur mbi një rregull, stil a formë, tashmë të provuar. Gjithnjë ky proces është si një lojë herë me baltë, e herë me vija e ngjyra. Format, linjat, siluetat hjo-dritat ndërthuren në mënyrë të papritur dhe del një motiv i ri i pa parashikuar. Lojën e ndërpres që mos bëhet qëllim i veprës dhe kërkoj në forma idonë fillostarte që më ka shqetësuar. Ajo që kam bërë deri tanë, ka në themel dashurinë për punën dhe për të bukurën, të edukuar nga prindërit e mi, nga mësuesit e mi. Ajo ka në themel formimin tim botkuptimor e profesional, por ka dhe një burim fillestar që vjen nga qyteti im i lindjes, Gjirokastra, të cilin unë e dua dhe i përualem me nderim e respekt të veçantë. Gjirokastra, që në fëmijëri më mbushi me imazhe e figura të mahnitëshme, me historitë, legjendat e saj, me botën e pasur shpirtërore të bashkëqytetarëve të mi më ushqen me të bukurën dhe misterin e saj, me madhështi në dhe poezinë e saj. Me këtë bagazh qyteti im i lindjes më nisi drejt mugëve të artit. Dhe rrugët janë të gjata, të bukura e me shtigje të panjohura drejt të cilave eci dhe unë përkrahë bashkëkohësve të mi, për të krijuar vepra që më pëlqejnë dhe që njerëzit ti duan ato.

Raino
per kujtim Dhrami
Mumtaz Dhrami
2013

Autori
Mumtaz Dhrami

In November 1956 I had just ended my studies at the Arts Lyceum when the portrait of my sister entitled "Girl with Shawl" gained me entry for the first time in the National Exhibition of Visual Arts in Tirana. In the following years, I studied sculpture at the Saint Petersburg Academy in Russia and kept sculpting uninterruptedly and intensively. Many years have since passed and I have gone through various events, situations and emotions. My works during those years tried to be part of those events and the requirements of those times. This album represents a part of my creativity. In its pages, you will find works done upon orders, contained within a certain range of themes and in conformity with the tenets of socialist realism. There are also quite a number of works in which I have better expressed my creative personality. Many works scattered over cities and places, including those destroyed over the last years, are not part of this set. The album shows also some works I have created with a team of colleagues. Years full of work have kept my enthusiasm and love of art alive inside me. In these works, you will behold and find motifs and experiences of the past, with its events and heroes. You will also encounter the dramatic clashes and the emotions stirred by the present times and my contribution as a lifelong traveler in the path of our art in different social, political and aesthetical conditions. My attempts at a more contemporary creativity are represented here. Given the nature of sculpture, the success of my works has not been achieved in a flash because work goes through a routine process of sketches, plaster casts, scaffoldings and welding. Work starts with enthusiasm and emotion but fear of the unexpected kicks in and enigmas hover in the air when you stare at the kind of material you are going to work this time. Doubts invade me, one emotional layer gets on top of another and I have to come out of it with a clear idea. Tired, I sometimes quit a motive and pick up another. The initial idea sometimes gets undone and escapes from the right configuration while at other times it develops quite well. Along with the emotions, the shapes, the lines and the silhouettes do also change. A motive I set out to give form to in one specific material, I end up shaping in a different material. Much toil and suffering goes into the work before the joy of a new creation comes to you. In a certain spot, the shape and the motif are clear and communicative; somewhere else they are more expressive and enigmatic. Within the mass of material I am working with, I see the image, at times clearly but also through a fog, while I seek a form not unreceptive to the material or a form that does not imitate the forms of reality. My preference for an arched silhouette and rigorously-applied plasticity does not keep me from playing with the opposite by disregarding a rule, style or form, which had already been tested. This process is always a game played with clay, lines and colours; the forms, lines, silhouettes, light and shadow intertwine unexpectedly and a new motive emerges unforeseen. I quit playing to stop it turning into the goal of the work and I seek in shapes the initial idea that inspired me. Love of my work and love of beauty, taught by my parents and my teachers, has been the driving force of what I have done so far. My worldly and professional outlook stand as the cornerstone of my art, but it also stems initially from my native town of Gjirokaster, which I love and bow to with a special honour and respect. I grew up in Gjirokaster surrounded with marvelous images and figures and its stories and legends, coupled with the rich spiritual life of my co-citizens, nourished me with the sense of beauty and its mystery, its majesty and poetry. With all that treasure in tow, my city pushed me up to the path of art. Travels are long and beautiful and they open unknown vistas towards which I walk along with my contemporaries to create works I like for the people to love.

MUMTAS DHRAMI

Punime tõe viteve
1956-1962

► Vojza me shall
1956

► Azisi
1956

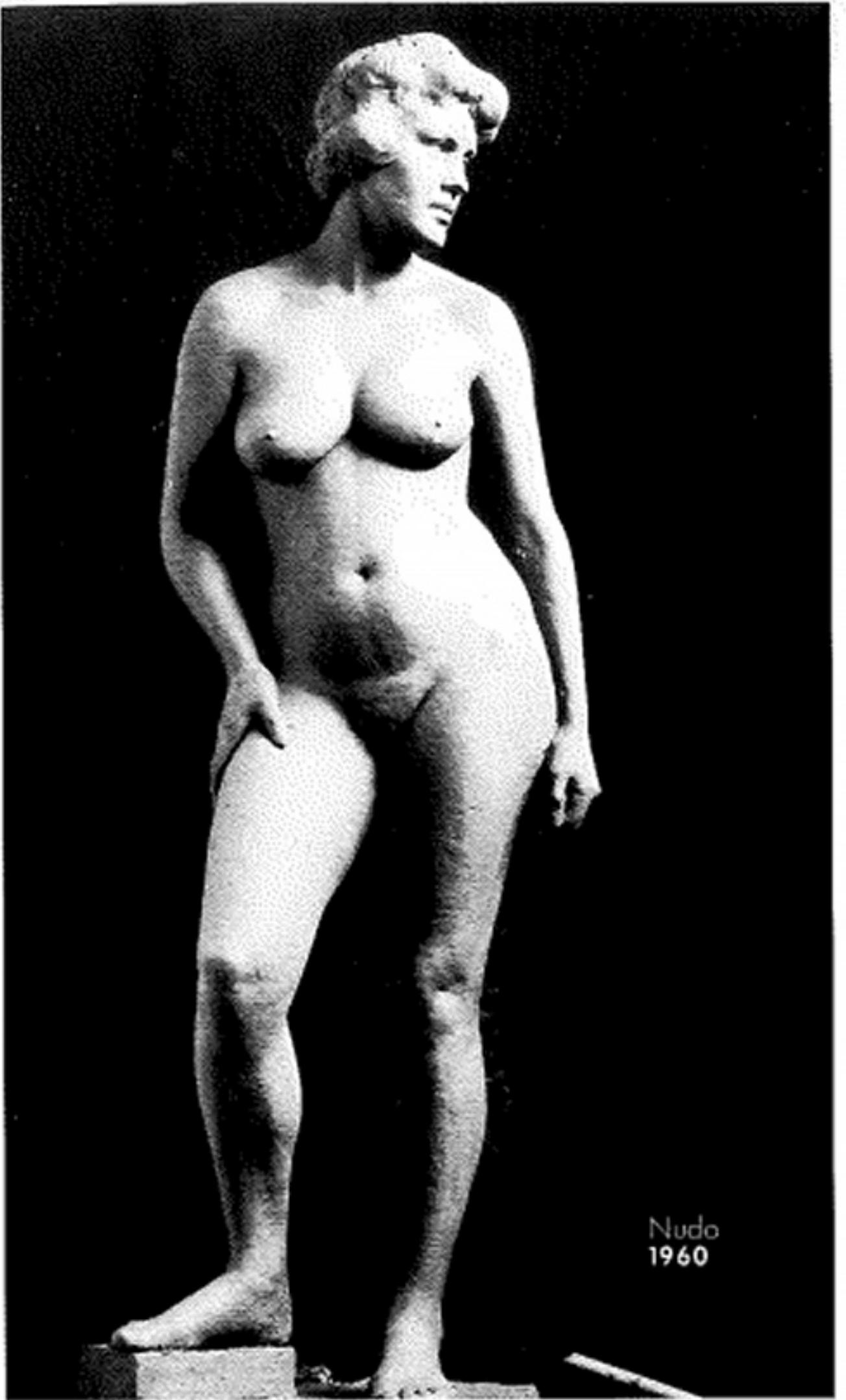

► Skënderi - 1955

► Saimi - 1954

► Çerçiz Topulli - 1960

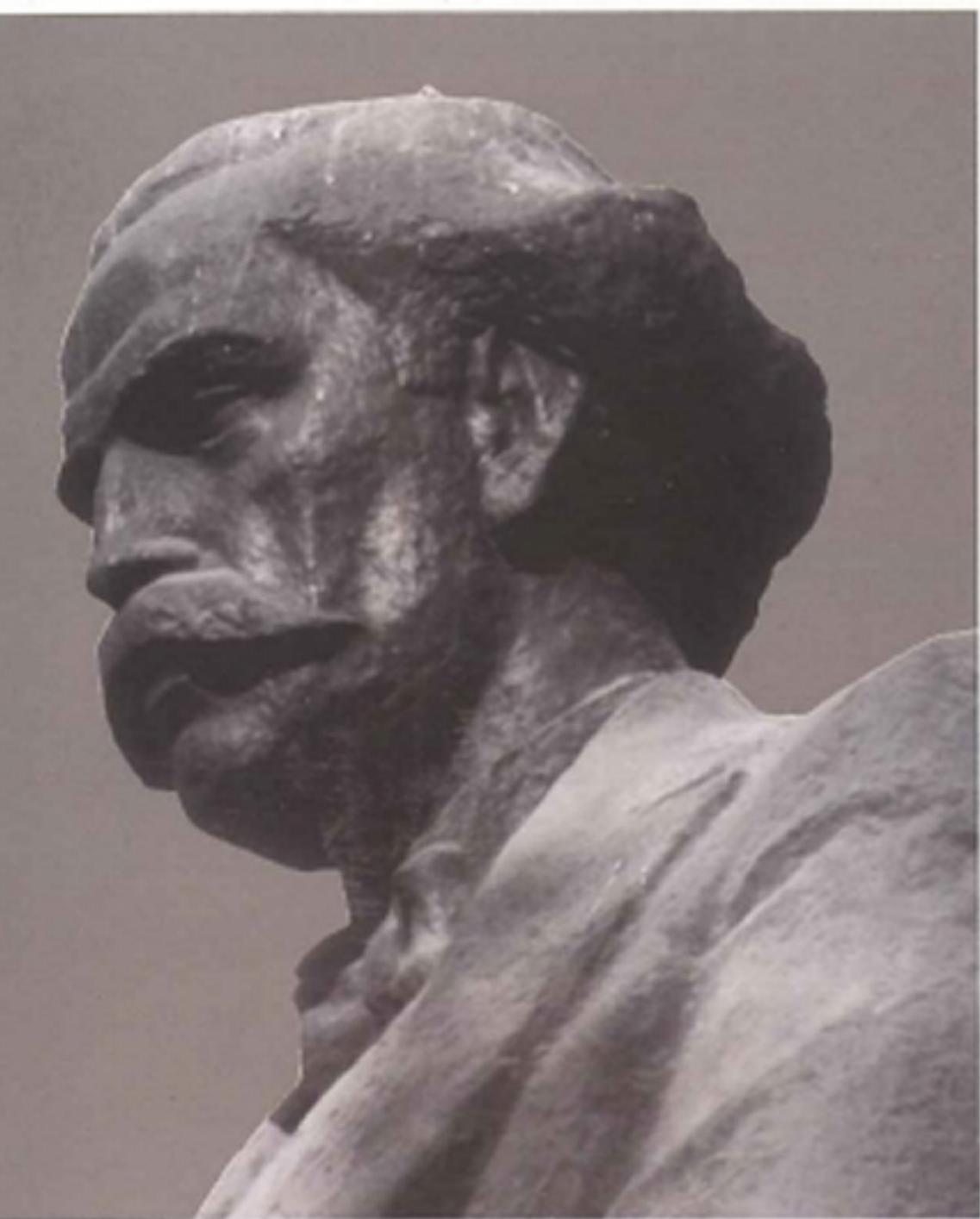

Fune a piombo [G. Tonulli, M. Giannenoli
1961]

MUMTAS DHRAMI

Punime tõe viteve
1962 -1990

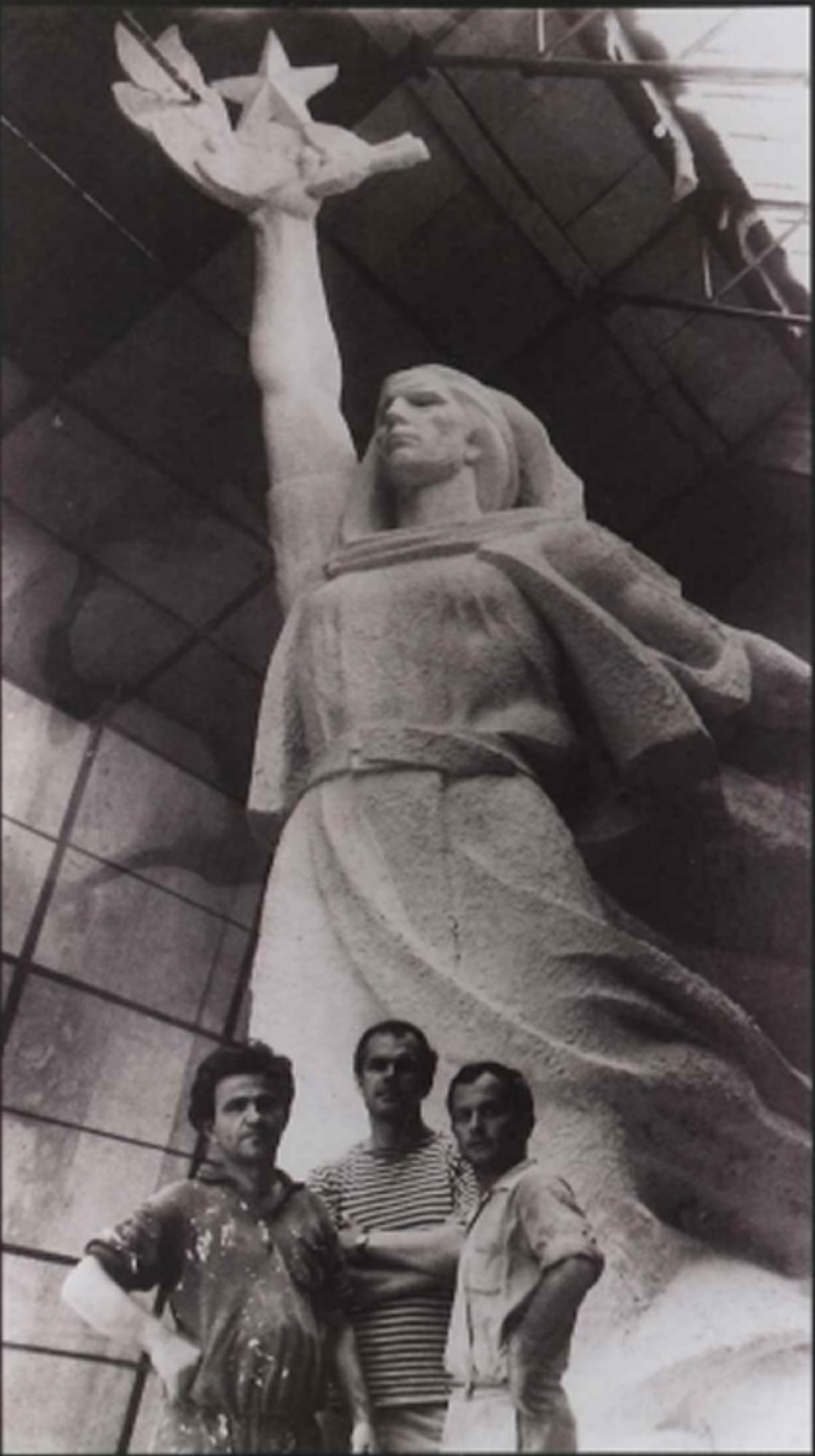
► Monumenti i K. Kristoforidhi { në Elbasan}

1963. Bashkautor: K.Roma

▶ Nëna Shqipëri [foto në studio]

1972 Bashkutor: K.Rama, Sh.Hodri

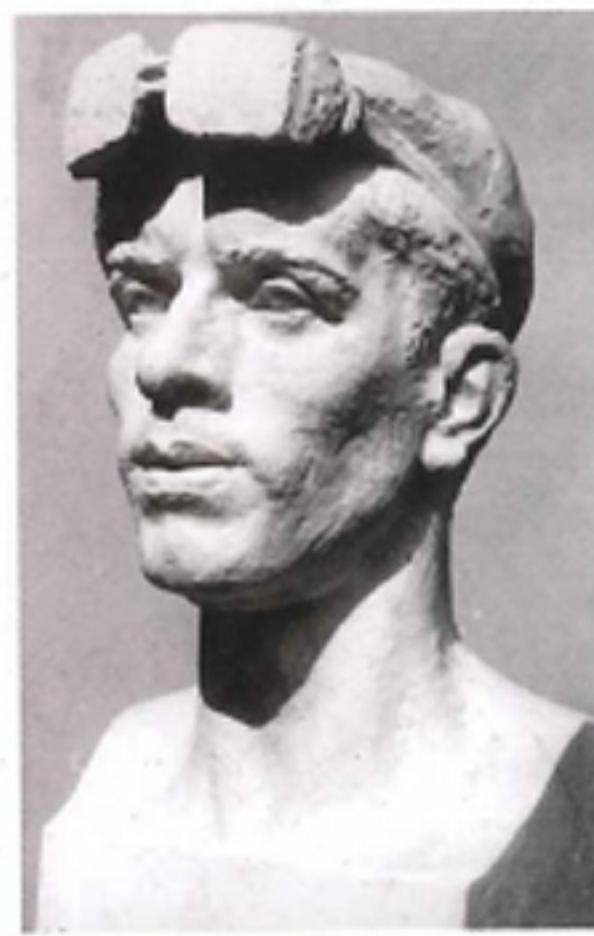
▶ Rugovasi

▶ Vajza Kineze

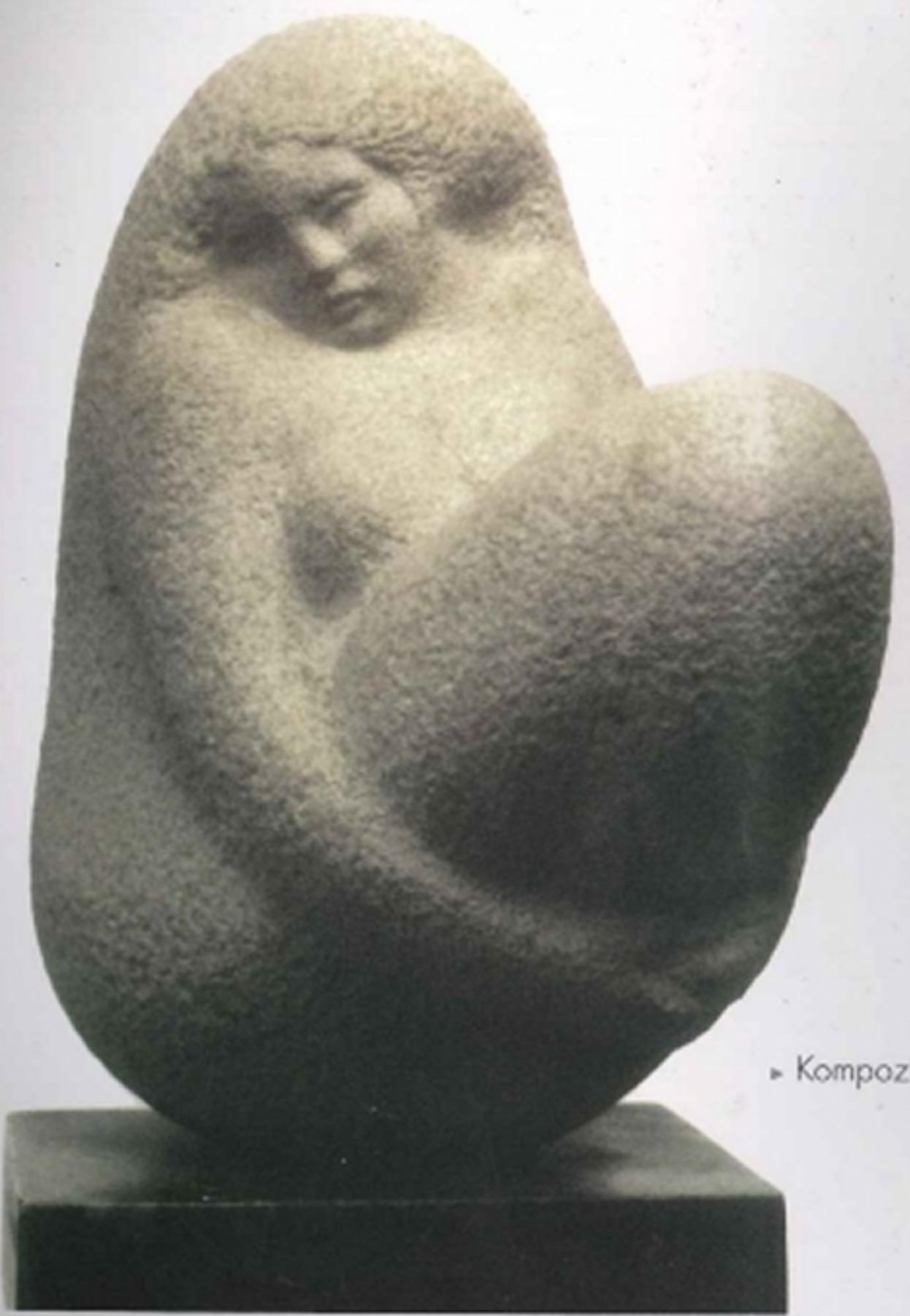
▶ Dropullitja

▶ Metalurgu

► Mirela

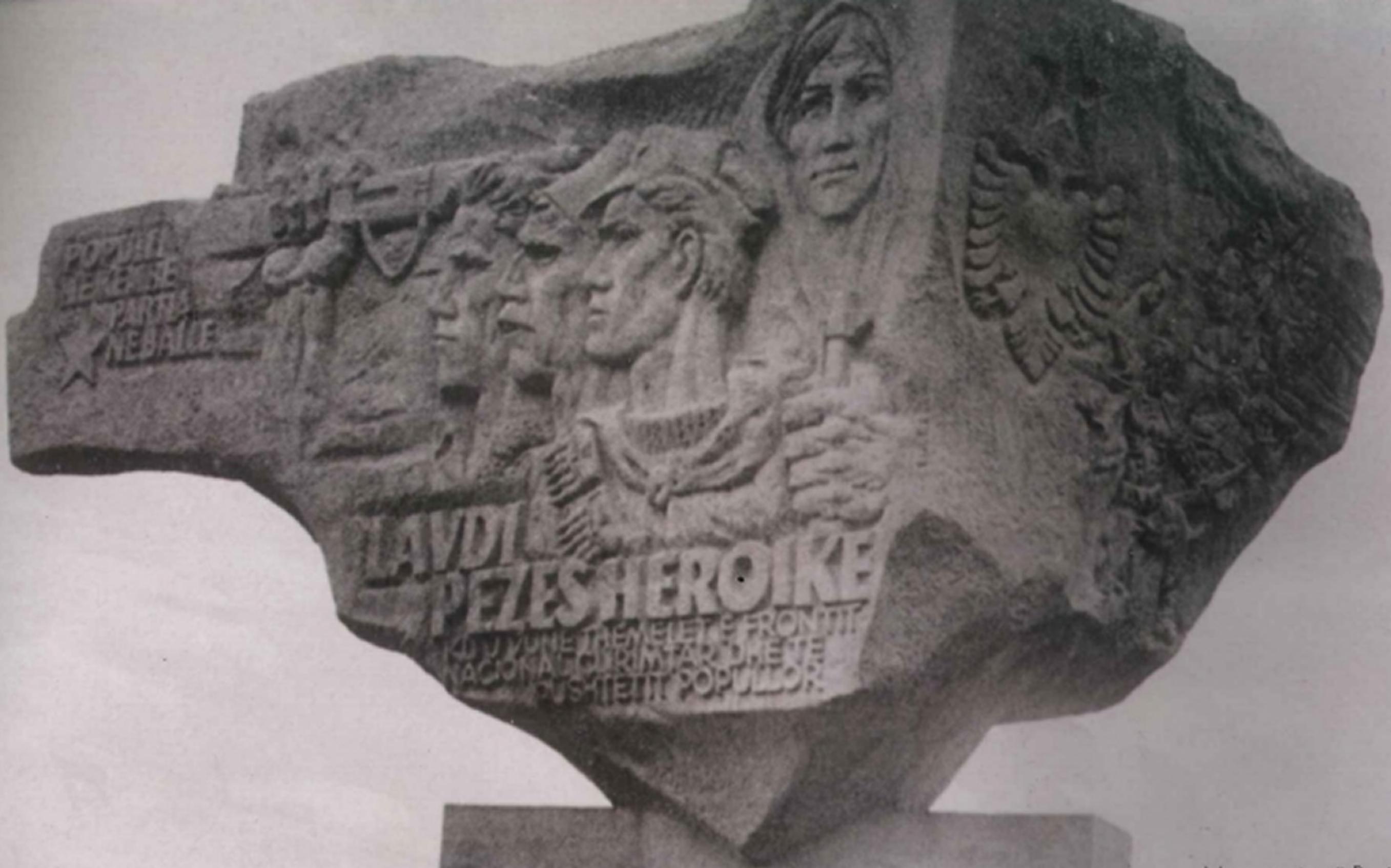
► Kompozim

► Kompozim

► Nëna me fëmijë

► Monumente në Pezë
(Bashkautar K. Krisko)

» Luftëtar i Rilindjes

» Nëna me fëmijën

» Fragment nga Monumenti në Pozë
[Bushkinë K.Finullo]

► Kompozim

► Iiri Gero
Heroina e Pupillit

Monument i lloses al Vicens 1920
Pau Gargant, Joan Serra, Antoni Llorente

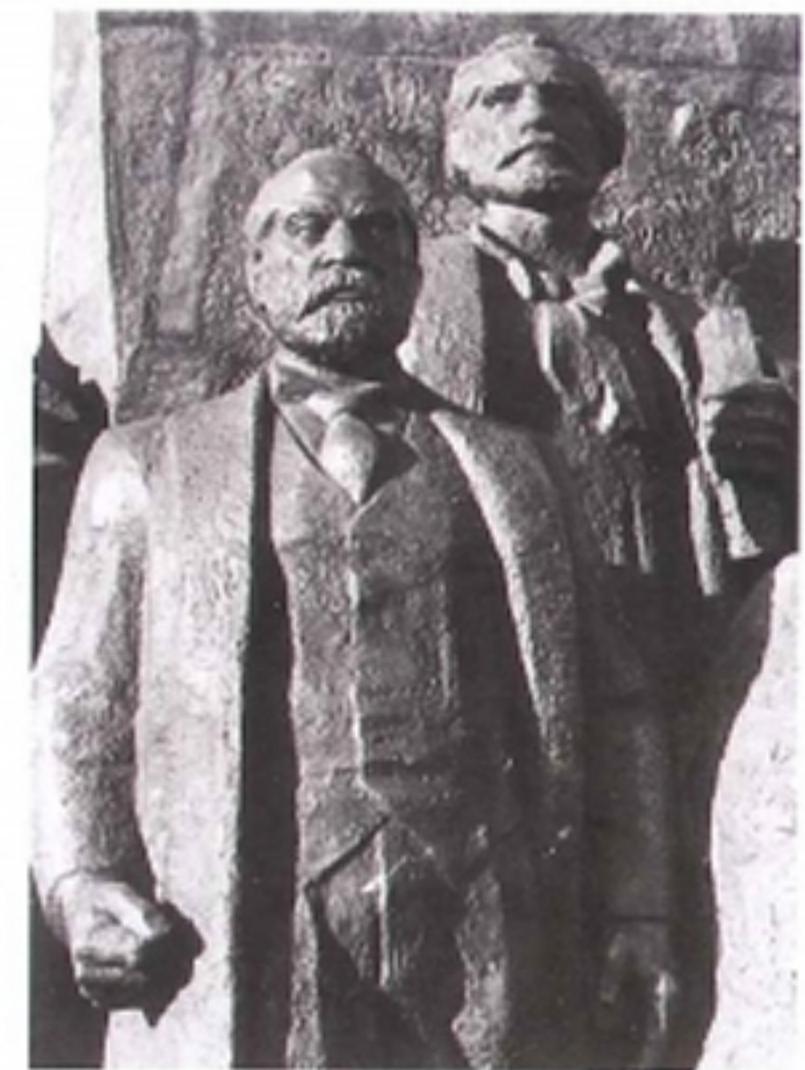
► Luftëtari

► Rradha e qumëshit
1985

► Monumenti në Drashovicë

► Monumenti i Pavarisë Vlorë - 1972
Bashkutor, K.Rama, Sh.Hadëri.

Obyčejná Aranž.
Gymnospermae
Dostavující K. Schmidlo, S. Popelářovi

► Laura

► Tropojania

► Vajza nga Dardha

► Puthja

> Nusja

> Nusja

► Ballerina

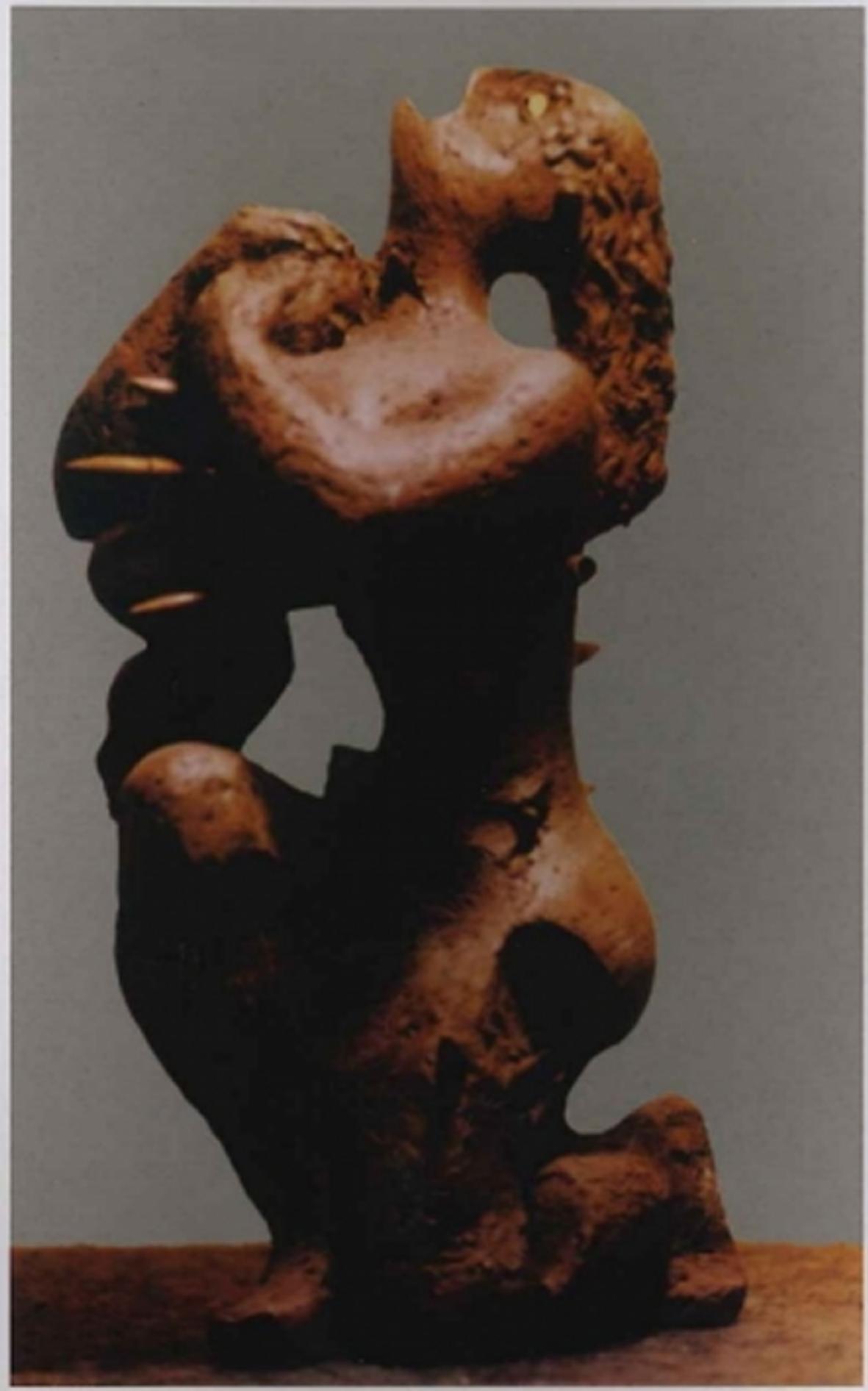
► Bethoven

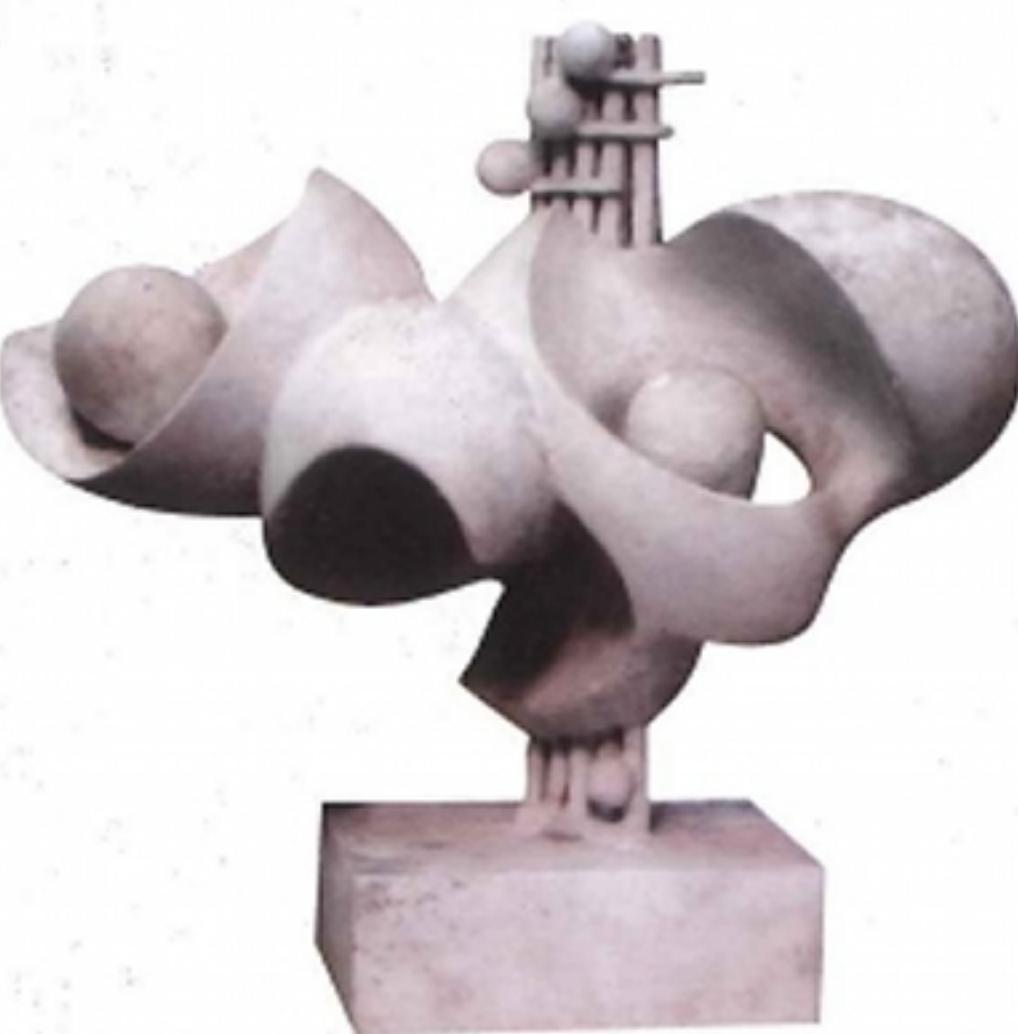
► Kompozim

► Kompozim

► Kompozim

► Motive tē lira

► Adem Jashari

► Isa Boletini

→ Motive tē lira

► Kompozime

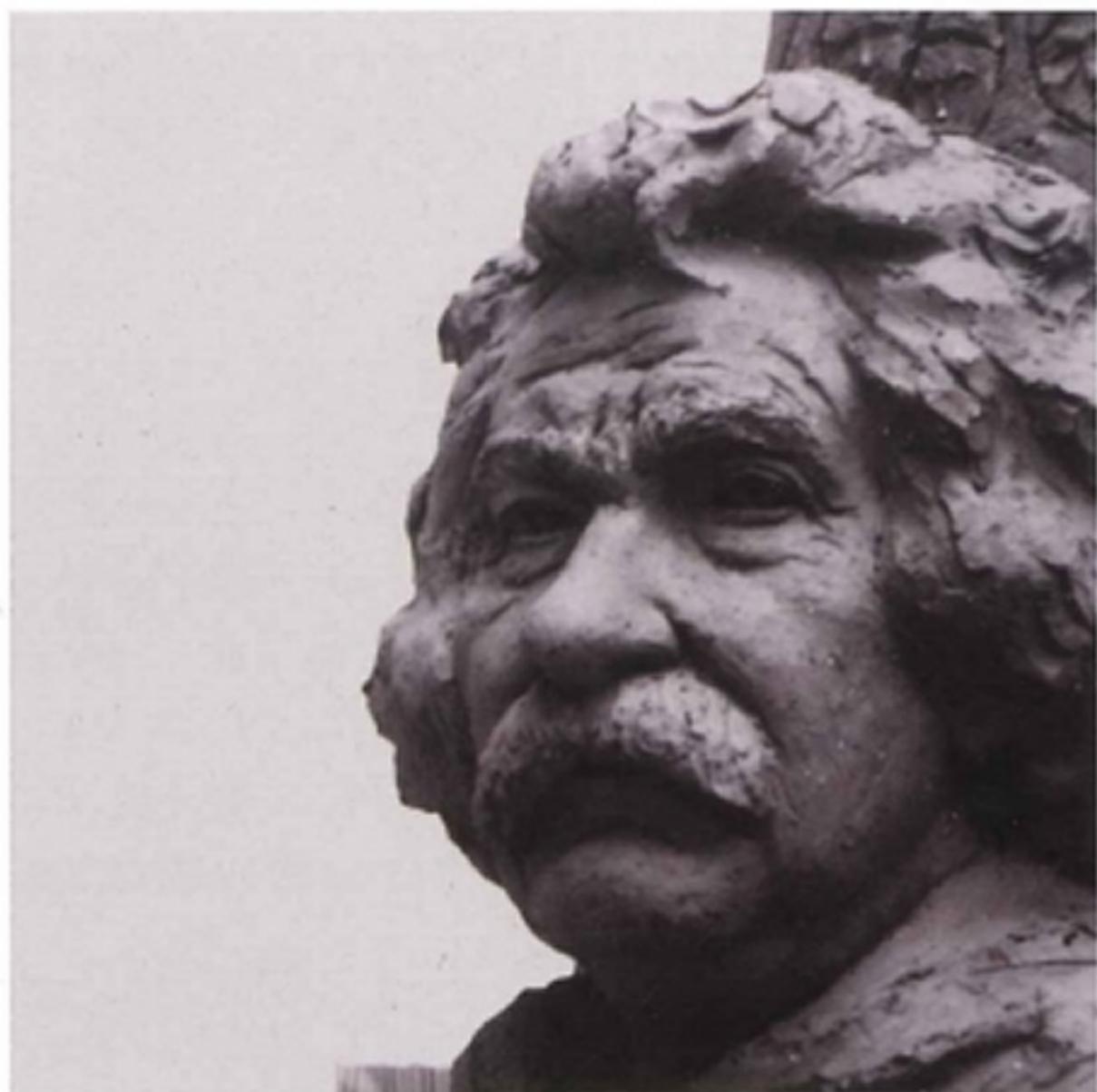
► Kompozime

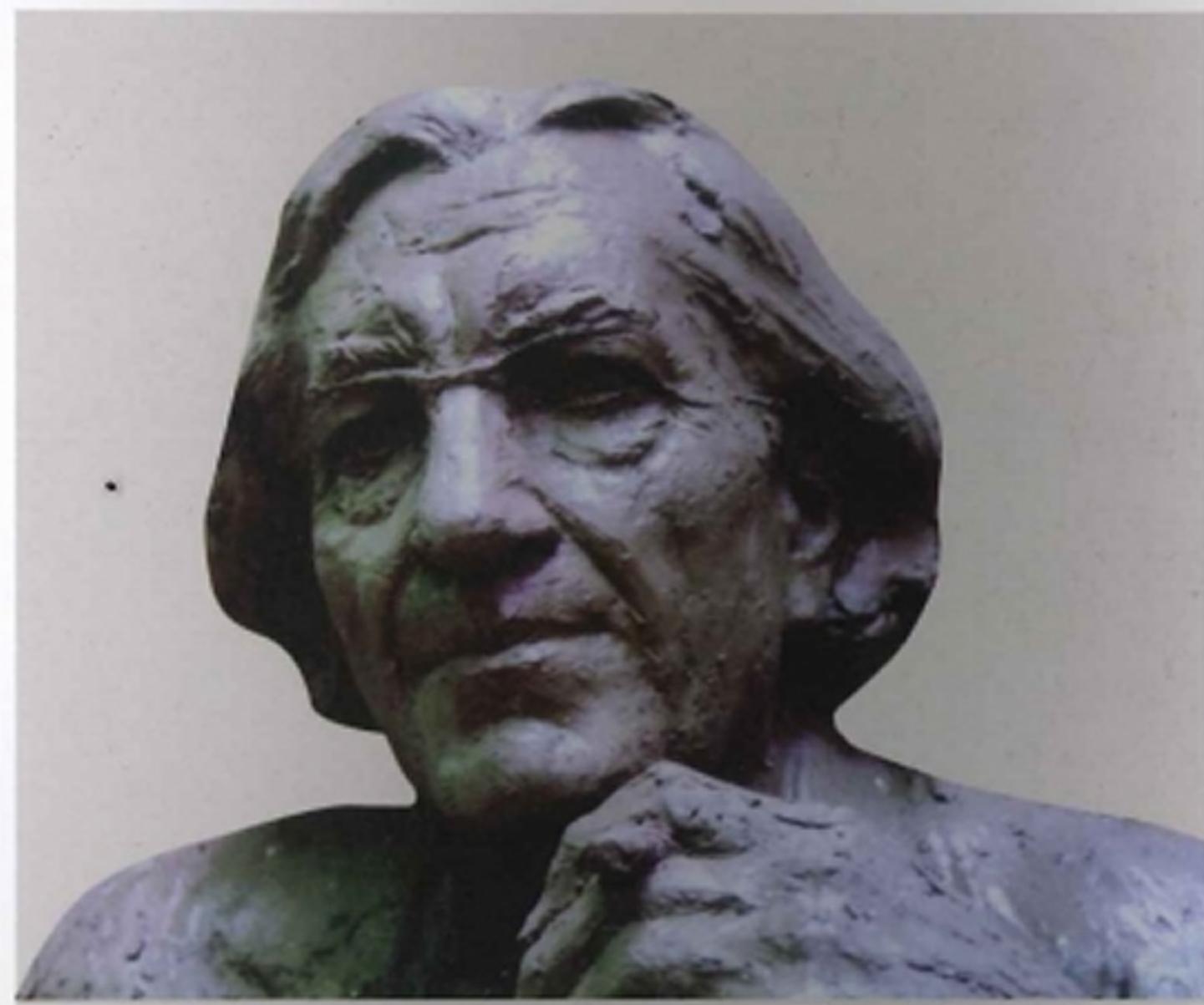
► Nënë Tereza

Viti 1997

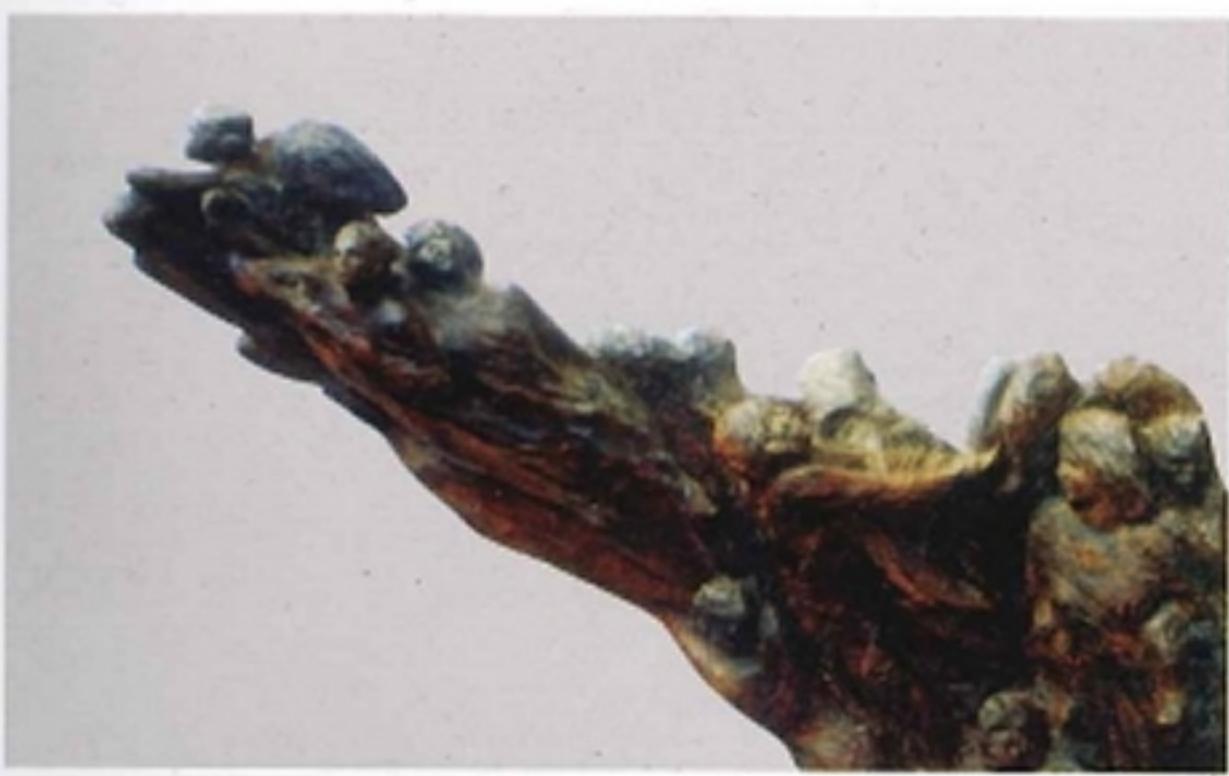
► Omar Kaleshi

► Dritëro Agolli

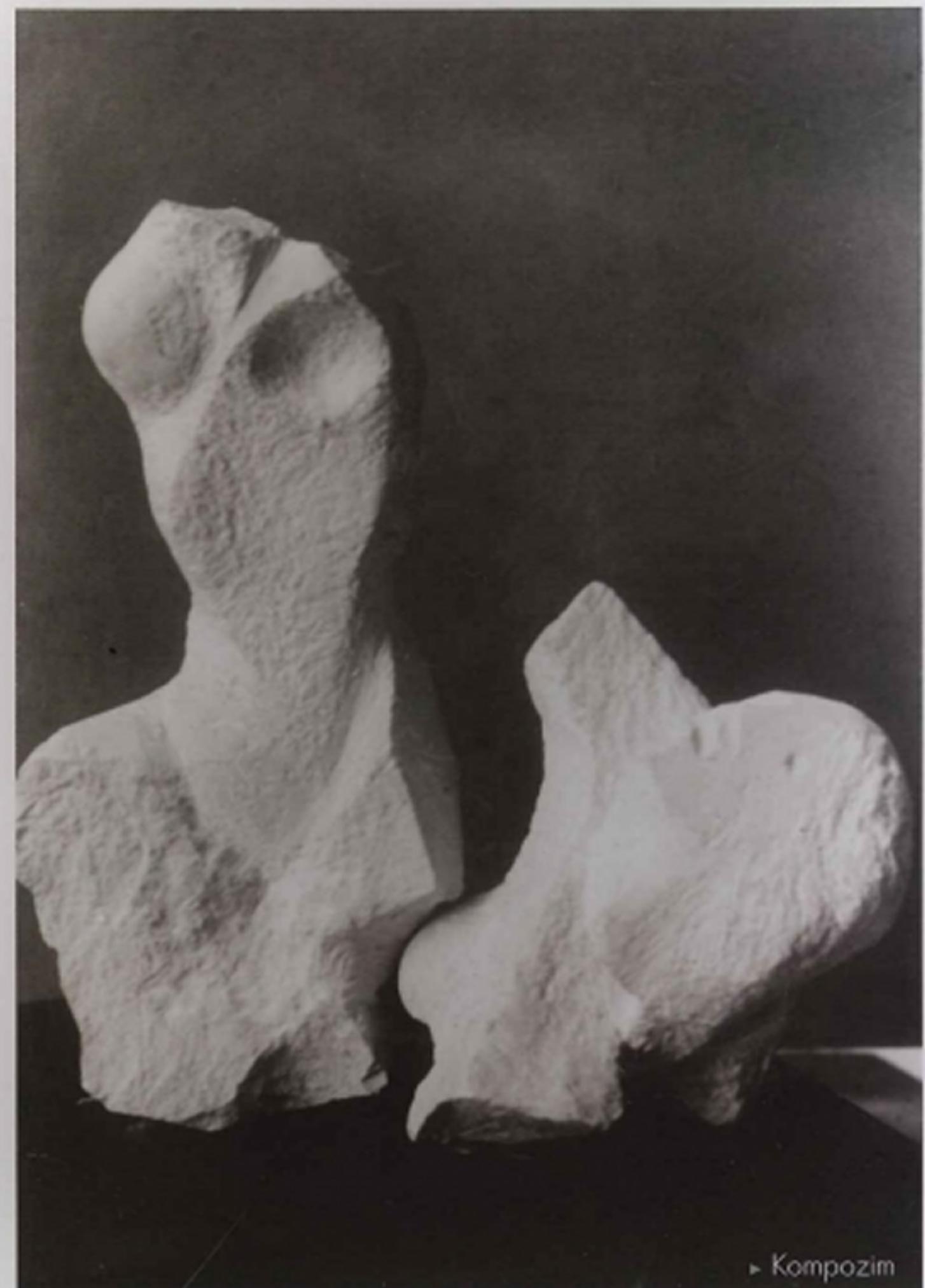

► Eksodi

► Demostrata

► Kompozim

► Kompozim

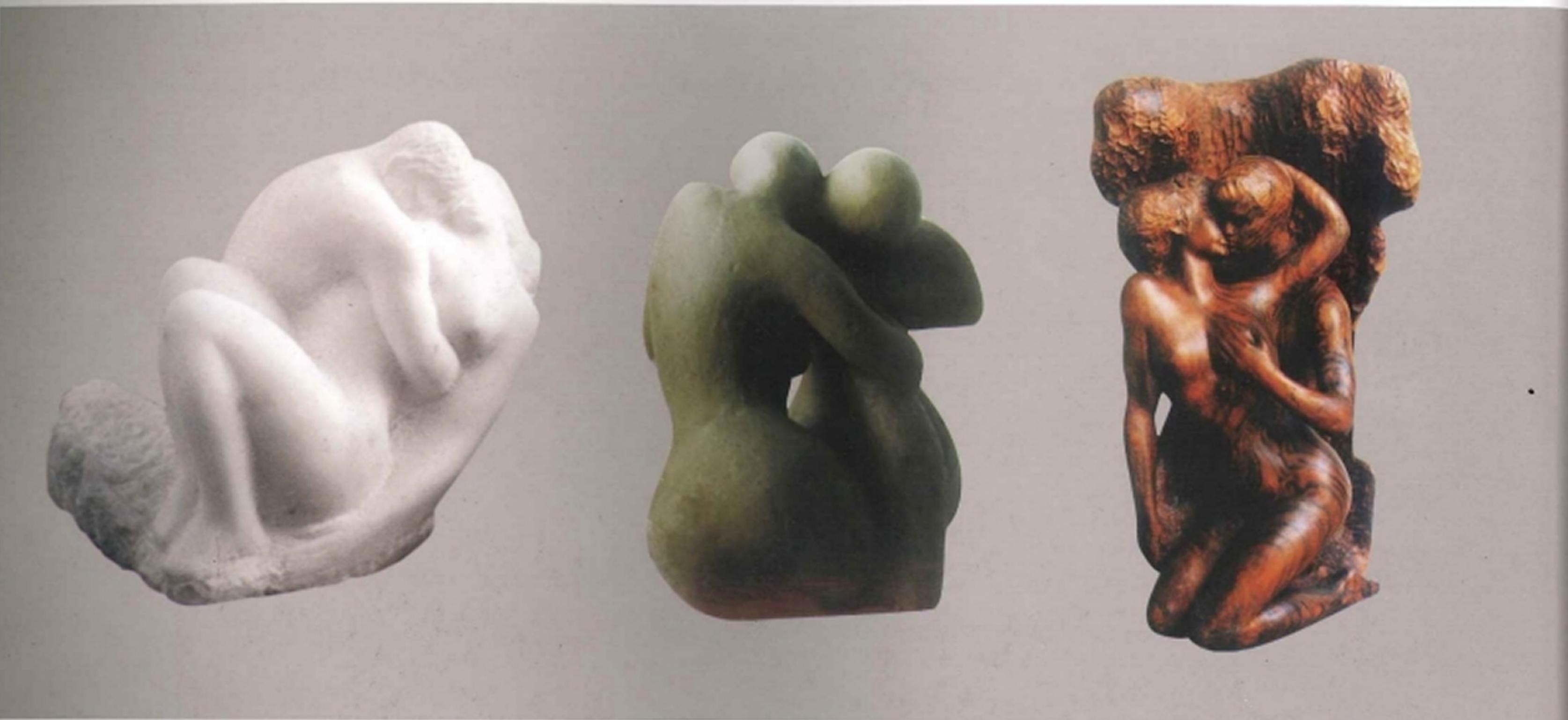
► Brezni

► Puthja

► Folk

» 3 Kompozime

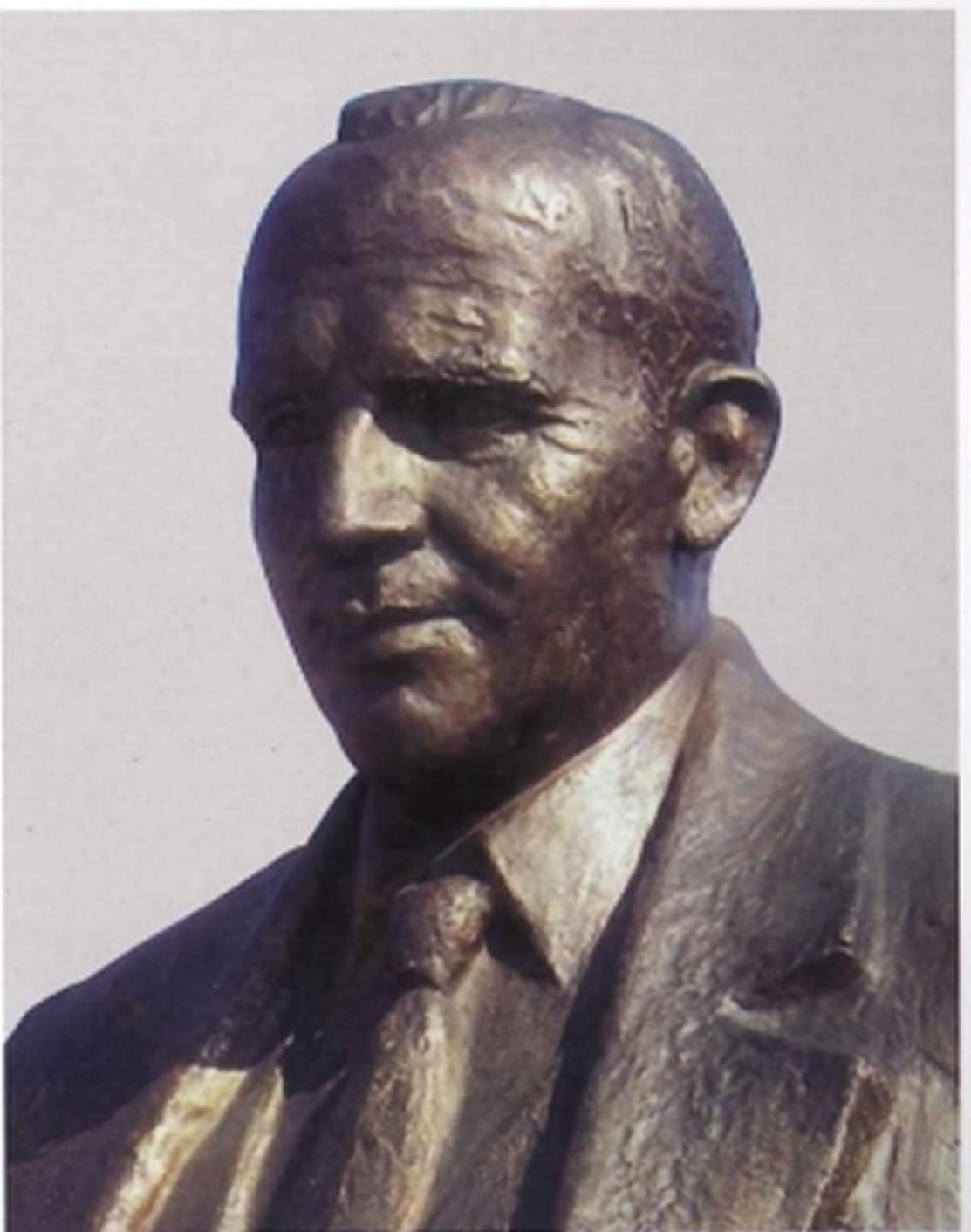

► Ali Pasha

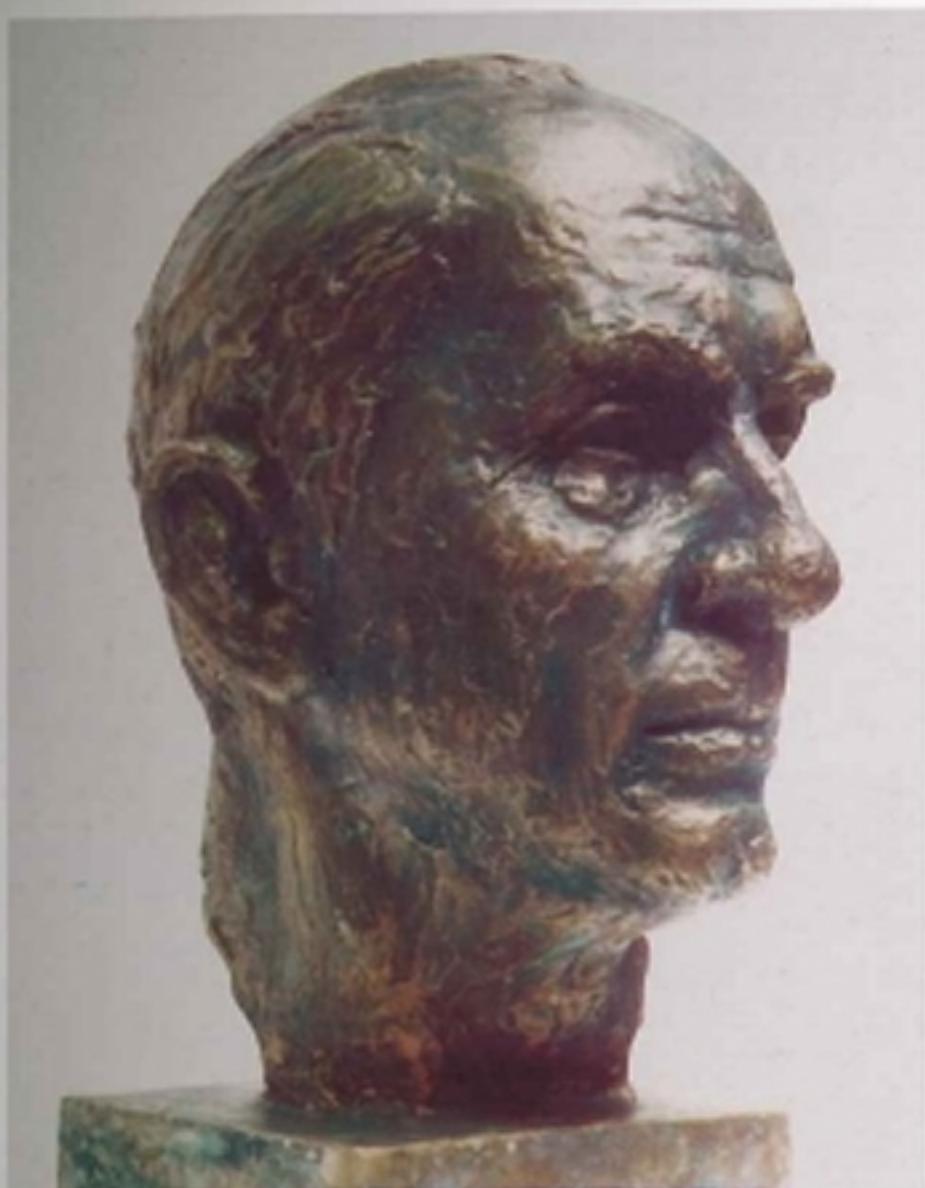
► Lazgush Poradeci

► Mitrush Kuteli

► Prof. Stanislav Zuber Gjeolog Polak